

FUSIES VAN GEMEENTEN

VVSG-standpunt – Goedgekeurd door de Raad van Bestuur van 19 februari 2020

Goedkeuring	Raad van bestuur van de VVSG van 19 februari 2020
Waarover gaat het?	Voorstellen voor de concrete ondersteuning van en voorwaarden voor gemeentelijke fusies in Vlaanderen, vanuit een benadering ter versterking van de bestuurskracht.
Aansluiting op strategische speerpunten VVSG	<u>VVSG-memorandum</u> : Strategisch Dossier 8: inzetten op schaal en samenwerking
Gerelateerde VVSG-standpunten	<u>VVSG-memorandum</u> : <ul style="list-style-type: none">• Ondersteuning bestuurskrachtonderzoek• Fusies van onderuit en aangepaste fusiebonus
Eerdere stappen	Bestuurlijke Commissie Krachtig(e) besturen op 20 november en 18 december 2019, raad van bestuur 15 januari 2020 en dagelijks bestuur 29 januari 2020
Verantwoordelijke stafleden	Jan Leroy

Belang voor de lokale besturen?

- Komen tot een genuanceerd debat over bestuurskracht en fusies
- Fusies zijn geen doel op zich maar een onderdeel van een heel gamma instrumenten voor de verhoging van de bestuurskracht
- Lokale besturen die willen fuseren maximaal ondersteunen

Samenvatting standpunt

- VVSG wil besturen aanzetten tot een analyse van hun bestuurskracht
- Bestuurskracht is niet zo maar te kwantificeren zonder in te boeten aan nuancering. Er is nood aan een kwalitatieve beoordeling. Dat kan via een blijvende ondersteuning van lokaal bestuurskrachtonderzoek, bv. via visitaties en zelfevaluatie.
- De discussie over bestuurskracht is verbonden met die over regiovorming.
- Akkoord met standpunt Vlaamse regering voor vrijwillige fusies.
- Verplichte verantwoording van voorgestelde fusies, met een minimale opportuniteitsbeoordeling door de Vlaamse overheid en met instrumenten om fusies tegen het belang van andere besturen te vermijden
- Voorstel voor een fusiebonus die groter wordt naarmate het om meer inwoners gaat, én naarmate het om meer gemeenten gaat.
- Voorstel voor aangepaste regelgeving, o.a. om de fusie van of met faciliteitengemeenten mogelijk te maken.
- Uitgestoken hand vanuit de VVSG om samen dit voorstel verder uit te werken en het debat over bestuurskracht en fusies aan te gaan.

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
1 Achtergrond	3
1.1 VVSG-memorandum.....	3
1.2 Vlaamse regeerakkoord 2019-2024	3
1.3 Beleidsnota Binnenlands bestuur en Stedenbeleid 2019-2024.....	3
1.4 VVSG-analysedocument over het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota Binnenlands bestuur	4
1.4.1 Positieve elementen.....	4
1.4.2 Negatieve elementen	4
1.4.3 Ontbrekende elementen.....	4
2 VVSG-standpunt over bestuurskracht en fusies	4
2.1 Fusies volgen uit bestuurskrachtonderzoek	5
2.2 Vrijwillige fusies.....	5
2.3 Duidelijkheid tegen juni 2020.....	6
2.4 Ondersteunende en begeleidende maatregelen	6
2.4.1 Bestuurskrachtonderzoek	6
2.4.2 Fusiedraaiboek.....	6
2.4.3 Centrale facilitators	6
2.4.4 Aangepaste regelgeving	7
2.4.5 Gemotiveerde fusies	8
2.4.6 Fusiebonus.....	9
2.5 Uitnodiging tot verder debat over bestuurskracht en fusies	10

1 Achtergrond

1.1 VVSG-memorandum

Het [VVSG-memorandum](#) bevat volgende elementen m.b.t. fusies:

- Vertrek vanuit de gemeentelijke bestuurskracht. De bepalende factoren voor die bestuurskracht zijn ruimer dan de schaal (aantal inwoners).
- Gemeenten moeten zelf beslissen om al dan niet te fuseren.
- Ondersteun bestuurskrachtonderzoek.
- Creëer een aangepaste fusiebonus, ook voor minder vanzelfsprekende.
- Maak federaal ook fusies tussen en met faciliteitengemeenten mogelijk.

1.2 [Vlaamse regeerakkoord 2019-2024](#)

Door het ondersteunen van schaalvergroting, creëren we sterke en bestuurskrachtige lokale besturen. Deze schaalvergroting gebeurt op vrijwillige basis. Lokale besturen kunnen vrij kiezen of en met wie ze wensen te fusioneren. De lokale besturen leggen de voorstellen tot fusie voor aan de Vlaamse regering die al of niet een decretaal initiatief kan nemen. De Vlaamse regering werkt een financieel ondersteuningspakket uit voor fusieoperaties die een bepaalde minimale schaalgrootte bereiken en ingaan vanaf de nieuwe lokale bestuursperiode in 2024. Deze financiële ondersteuning (schuldovername) wordt gedifferentieerd naargelang de bereikte schaalgrootte. Naast de schuldovername zal er ook een garantieregeling voor het gemeentefonds van toepassing zijn waardoor de nieuwe fusiegemeente, nooit minder ontvangen dan de som van de afzonderlijke lokale besturen.

1.3 [Beleidsnota Binnenlands bestuur en Stedenbeleid 2019-2024](#)

We stimuleren fusies van gemeenten

Door het ondersteunen van schaalvergroting, creëren we sterke en bestuurskrachtige lokale besturen. Deze schaalvergroting gebeurt op vrijwillige basis. Lokale besturen kunnen vrij kiezen of en met wie ze wensen te fusioneren. De lokale besturen leggen de voorstellen tot fusie voor aan de Vlaamse regering die al of niet een decretaal initiatief kan nemen. De Vlaamse regering werkt een financieel ondersteuningspakket uit voor fusieoperaties die een bepaalde minimale schaalgrootte bereiken en ingaan vanaf de nieuwe lokale bestuursperiode in 2024. Deze financiële ondersteuning (schuldovername) wordt gedifferentieerd naargelang de bereikte schaalgrootte. Naast de schuldovername zal er ook een garantieregeling voor het gemeentefonds van toepassing zijn waardoor de nieuwe fusiegemeente nooit minder ontvangt dan de som van de afzonderlijke lokale besturen.

Ik zal vrijwillige schaalvergroting ondersteunen door het ondersteuningsaanbod dat in de afgelopen regeerperiode werd uitgebouwd verder te optimaliseren. Hierbij zal ik vertrekken van de geleerde lessen uit de vorige fusietrajecten.

Ik zal in 2020 de regeling over schuldovername verder uitwerken. Deze zal enkel geldig zijn voor de fusies die ten laatste ingaan bij het begin van de volgende lokale bestuursperiode.

Op basis van de decreetsevaluatie die ABB uitvoerde in samenspraak met de besturen die op 1 januari 2019 fuseerden, zal ik bekijken of er aanpassingen nodig zijn aan het juridische kader voor fusies in het DLB.

Fusies raken aan veel Vlaamse en federale bevoegdheden en hebben bijgevolg een grote impact op verschillende regelgeving, administratieve praktijken en digitale toepassingen. Voor de zeven fusies die op 1 januari 2019 ingingen, werd een impactanalyse uitgevoerd die leidde tot een aanpassing van regelgeving en administratieve praktijken om de fusies vlot te laten verlopen. Ik zal een nieuwe Vlaamse en federale impactanalyse opstarten waarbij gekeken moet worden of de regelgeving, administratieve praktijken en digitale toepassingen voldoende fusievriendelijk zijn. Ik zal ook nagaan of er opnieuw regelgevingswerk zal nodig zijn. Daarnaast zal ik een aanmoedigingstraject uitbouwen dat inzet op communicatie en het delen van de praktijklessen uit de pioniersbesturen. De gouverneurs kunnen daarbij een faciliterende rol opnemen met respect voor de lokale autonomie. Het bestaande draaiboek fusies zal ik verder verfijnen. Daarnaast zal ik, in het licht van de interesse van de besturen, bekijken welke ondersteuningstrajecten ik aan de besturen kan aanbieden.

1.4 VVSG-analysedocument over het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota Binnenlands bestuur

1.4.1 Positieve elementen

- De keuze voor vrijwillige fusies
- Het behoud van een fusiebonus, met duidelijkheid in 2020
- De belofte van een impactanalyse op Vlaamse en federale regelgeving
- Verspreiden van de ervaringen van de fusiepioniers en een verfijning van het fusie-draaiboek.

1.4.2 Negatieve elementen

- De koppeling van de fusiebonus aan een minimale schaalgrootte.
- Alleen een fusiebonus voor fusies in 2024 (2025?)
- De discretionaire bevoegdheid van de Vlaamse regering om voor voorgestelde fusies al dan niet een ontwerp van decreet in te dienen

1.4.3 Ontbrekende elementen

- Hoogte en berekeningswijze van de fusiebonus. Het doel van deze nota is om aan de minister voorstellen aan te leveren om hiervoor in 2020 duidelijkheid te brengen.
- Geen engagement van door Vlaanderen ondersteund bestuurskrachtonderzoek.

2 VVSG-standpunt over bestuurskracht en fusies

In wat volgt, formuleert de VVSG voorstellen voor de ondersteuning van toekomstige gemeentelijke fusies in Vlaanderen, en de omstandigheden waarin die het best gebeuren, telkens vertrekkend vanuit het vraagstuk van de lokale bestuurskracht.

2.1 Fusies volgen uit bestuurskrachtonderzoek

Gemeentelijke fusies zijn geen doel op zich, maar zijn idealiter het gevolg van een grondige analyse door twee of meer gemeenten die, na het afwegen van alle mogelijke maatregelen, tot de slotsom komen dat door een fusie hun gezamenlijke bestuurskracht betekenisvol kan stijgen.

Een dergelijke analyse kunnen gemeenten zelf doen, maar ook een externe blik kan zinvol zijn. De visitaties die de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) de voorbije jaren organiseerde of de [zelfevaluatie](#) die het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) opzette, waren hiervoor goede instrumenten.

Bestuurskracht is de combinatie van enerzijds de capaciteit van een lokaal bestuur (politiek en ambtelijk personeel, financiële middelen, organisatiebeheersing, IT-uitrusting, ...) en anderzijds de opdrachten die dat bestuur moet vervullen. Er is een gebrek aan bestuurskracht wanneer de capaciteit niet volstaat om de opdrachten op een efficiënte en effectieve manier aan te pakken.

Uit veelvuldig onderzoek in binnen- en buitenland blijkt dat bestuurskracht niet recht evenredig is met de schaal (uitgedrukt in aantal inwoners) of de financiële gezondheid (uitgedrukt in bv. de autofinancieringsmarge) van een lokaal bestuur. De bestuurskracht is het resultaat van een grote mix van kwalitatieve en kwantitatieve factoren. Ook de bestuurderskracht (de kwaliteiten van het ambtelijke én politieke personeel) is een belangrijk element.

Als uit een doorlichting een gebrek aan bestuurskracht blijkt, moet een lokaal bestuur, als het relevant wil blijven voor de eigen inwoners, bedrijven, organisaties, investeerders, bezoekers, ... werken aan bestuurskrachtversterkende maatregelen, waarbij de ene maatregel niet noodzakelijk los staat van de andere:

- Door interne maatregelen (op het vlak van personeel, financiën, organisatiebeheersing, IT, ...)
- Door slimme allianties en samenwerkingen aan te gaan met andere (publieke, semi-publieke of private) spelers binnen dezelfde regio. Die samenwerking kan ook bestaan uit een zogenaamde (gedeeltelijke) ambtelijke fusie, waarbij bepaalde diensten voortaan samen met andere gemeenten worden georganiseerd.
- Door een fusie aan te gaan met een of meer andere gemeenten.

2.2 Vrijwillige fusies

Centraal in het VVSG-memorandum en bevestigd door het Vlaamse regeerakkoord: fusies van gemeenten gebeuren vrijwillig. Dat is de enige manier om fusies te beschouwen als een instrument ter versterking van de gemeentelijke bestuurskracht, en niet als een doel op zich.

Fusies van onderuit impliceren een bestuurlijk toezicht op ingediende fusievoorstellen dat beperkend wordt ingevuld. Een voorafgaand aan een fusie uitgevoerd bestuurskrachtonderzoek mag immers niet zomaar door de Vlaamse toezichthouder aan de kant worden geschoven.

Om zogenaamde 'ongewenste' fusies (fusies tegen een andere gemeente (bv. een nabijgelegen centrumstad), fusies die een 'natuurlijke partner' expliciet uitsluiten, fusies van totaal onsaamenhangende gemeenten, ...) maximaal te voorkomen, stelt de VVSG voor om in te zetten op een verplichte motivatie van het fusievoorstel door de gemeenten zelf (zie 2.4.5).

2.3 Duidelijkheid tegen juni 2020

Het traject voorafgaand aan het naar buiten brengen van een mogelijke fusie heeft tijd nodig en is zoals gezegd idealiter het gevolg van een bestuurskrachtonderzoek, dat ook al snel enkele maanden in beslag neemt. De voorbereiding van de eigenlijke fusie kost nog meer tijd. Aangezien de Vlaamse regering uitgaat van mogelijke fusies in 2024 (2025?), is het belangrijk dat gemeenten met mogelijke fusieplannen vroeg in de legislatuur de contouren kennen.

De VVSG pleit daarom voor duidelijkheid tegen uiterlijk eind juni 2020 over:

- De ondersteuning van gemeentelijk bestuurskrachtonderzoek
- De voorwaarden voor en de berekeningswijze van een (financiële) fusiebonus
- De ondersteuning van het fusietraject door de Vlaamse overheid
- De voorwaarden waaraan een gemeentelijk fusiedossier moet voldoen
- De elementen die de Vlaamse regering zal hanteren om voor ingediende fusievoorstellen al dan niet een ontwerp van decreet in te dienen
- De geplande wijzigingen aan de regelgeving (organieke en sectorale) en de geplande afstemming met de federale overheid

2.4 Ondersteunende en begeleidende maatregelen

De zeven fusies die plaats vonden in 2019 konden rekenen op ruime ondersteuning door de Vlaamse overheid. De VVSG is van oordeel dat gemeenten die de belangrijke fusiestap zetten, hier opnieuw op moeten kunnen rekenen. Die ondersteuning bestaat voor de VVSG uit verschillende elementen.

2.4.1 Bestuurskrachtonderzoek

De VVSG vraagt om, naar het voorbeeld van wat eerder door de VLM en ABB gebeurde, het bestuurskrachtonderzoek voort te zetten en gemeenten instrumenten aan te reiken om hun bestuurskracht kritisch tegen het licht te houden en na te denken over mogelijke maatregelen ter versterking van die bestuurskracht. Dat bestuurskrachtonderzoek mag uitdrukkelijk niet de fusies als finaliteit hebben, omdat de kans anders reëel is dat sommige gemeenten er bewust niet instappen. Anders uitgedrukt: fusies moeten voortvloeien uit een bestuurskrachtonderzoek, maar bestuurskrachtonderzoek leidt niet automatisch tot een fusie.

2.4.2 Fusiedraaiboek

Gemeenten die fuseren kunnen terugvallen op een [fusiedraaiboek](#) dat ABB heeft ontwikkeld. Het bevat voor tal van domeinen een handreiking van de noodzakelijke stappen die moeten worden gezet.

Op basis van de ervaringen van de zeven fusiebesturen, moet dit draaiboek worden verfijnd en aangevuld.

2.4.3 Centrale facilitators

Gemeenten met fusieplannen hebben nood aan een centraal aanspreekpunt bij de Vlaamse en de federale overheid. Op die plek kunnen ze terecht met alle Vlaamse en federale problemen (onaangepaste wetgeving of procedures, specifieke IT-vragen, enz.). Deze facilitators moeten door hun respectieve overheden gevlmachtigd zijn om over de grenzen van

departementen en ministeries heen mensen en diensten aan te spreken met het oog op snelle en duurzame oplossingen.

2.4.4 Aangepaste regelgeving

De voorbije jaren werden al veel inspanningen geleverd om (vooral sectorale) regelgeving 'fusievriendelijk' te maken, met regels waarin een fusie van gemeenten expliciet als mogelijkheid is opgenomen. Dat werk is echter niet af en moet worden voortgezet, mede op basis van de ervaringen met de voorbije fusies.

Daarnaast is er de organieke regelgeving (vooral decreet lokaal bestuur) die op een aantal punten nog zou moeten worden aangepast, bv.:

- Er is vaak onduidelijkheid over de overgangsmaatregelen (coördinator, zetel van de nieuwe gemeente, huishoudelijk reglement, passende functie in de groep, ...). Er moet onderzocht worden of dit regelgevend moet opgelost worden.
- Er is een nood aan meer flexibiliteit vóór de fusie, specifiek voor bijvoorbeeld personeelsbeleid (interne mobiliteit, organogram, aanstelling in nieuwe functies, ...) of het uittreden uit samenwerkingsverbanden. De huidige rigide regels zorgen voor veel onrust en nodeloze vertraging en zelfs stilstand in de organisatie van de nieuw te vormen gemeente. Zo is het tot de fusiedatum niet mogelijk om medewerkers duidelijkheid te geven over hun toekomst. Er moet worden onderzocht of het werken met een tijdelijke tussenstructuur ('organisatie in oprichting') die al beslissingen kan nemen voor de nieuwe, nog onbestaande gemeente soelaas kan bieden (cf. de Deense of Noorse¹ aanpak).
- Moeten er extra maatregelen worden genomen voor splitsingen van gemeenten of provinciegrensoverschrijdende fusies? Zeker bij splitsingen van gemeenten is een grondige screening van de overgangsbepalingen nodig.
- Het voorstel van de Vlaamse regering om na de verkiezingen van oktober 2024 de nieuwe legislatuur te laten ingaan in december (in plaats van januari) is wellicht geen goed idee voor fusiegemeenten. Wegens allerlei juridische en financiële redenen geniet het absoluut de voorkeur om de fusiedatum op 1 januari te blijven leggen en voor de fusiebesturen de nieuwe legislatuur dan pas te laten starten.

Ook op federaal vlak is er nog werk aan de winkel:

- Het fusievriendelijk maken van federale sectorale regelgeving.
- Het organieke kader voor politie- en hulpverleningszones zo aanpassen dat fusies van deelnemende gemeenten expliciet als een mogelijk scenario worden ingeschreven, met zowel fusies binnen de zone (die heel eenvoudig moeten kunnen worden afgehandeld) als fusies over de zonegrenzen heen.

¹ In Noorwegen vinden op 1 januari 2020 enkele tientallen fusies van gemeenten plaats. In september 2019 waren er gemeenteraadsverkiezingen. De voor de fusiegemeenten nieuw gekozen raden traden kort nadien aan en kunnen al beslissingen nemen voor de fusiegemeente, de oude gemeenteraden blijven aan tot eind 2019 voor beslissingen met betrekking tot de 'oude' gemeenten.

- Vandaag kunnen de (soms zeer kleine) faciliteitengemeenten² niet fuseren, ondanks de expliciete vraag van bv. de stad Ronse. De VVSG vraagt dat de Vlaamse regering bij de federale overheid zou aandringen op een kader voor fusies van en tussen faciliteitengemeenten, uiteraard zonder uitbreiding van de faciliteiten zelf. De bestaande politiezones met faciliteitengemeenten en andere gemeenten kunnen hiervoor inspiratie opleveren.³ De VVSG vraagt dit ook aan de federale regeringsonderhandelaars.

2.4.5 Gemotiveerde fusies

De VVSG en de Vlaamse regering pleiten beide voor fusies van onderuit, op basis van vrijwilligheid en op initiatief van gemeenten zelf. Tegelijkertijd wil niemand fusies die ingaan tegen de belangen van (de inwoners van de) gemeenten die (al dan niet bewust) niet bij de fusie betrokken worden.

De VVSG stelt daarom voor te werken met goed gemotiveerde fusievoorstellen, eerst voor de respectieve gemeenteraden en vervolgens voor de Vlaamse regering. Het decreet dat de fusie bekrachtigt, blijft dan zo goed als een automatisme, tenzij het fusievoorstel niet aan de vormvereisten voldoet.

De VVSG is ook bezorgd over fusies die uitdrukkelijk tegen de belangen van een andere gemeente zouden ontstaan. Daarom stelt de VVSG voor dat na de principiële fusiebeslissing door de gemeenteraden (de eerste formele stap in het fusieproces, die later gevolgd wordt door de definitieve beslissing) een periode volgt waarin andere rechtstreeks betrokken (buur)gemeenten de mogelijkheid krijgen om met de betrokken gemeenten in debat te gaan over de vraag of de voorgestelde fusie de juiste is, of andere gemeenten erbij moeten worden betrokken, enz. Dat proces kan leiden tot eventueel aangepaste principiële beslissingen en dus tot een aanpassing van de aanvankelijk geplande fusie.

In de motivatie bij de definitieve fusiebeslissing zijn de beschrijving en conclusies van deze fase een verplicht element. Het is dan aan de Vlaamse regering om op basis van alle ingebrachte elementen te beslissen of de voorgestelde fusie al dan niet als ontwerp van decreet bij het Vlaamse Parlement wordt ingediend.

Art. 345 van het decreet lokaal bestuur ('De gemeenteraden maken met een gemotiveerde principiële beslissing hun gezamenlijke intentie tot samenvoeging kenbaar aan de Vlaamse Regering. De voormelde beslissing bevat ook de beoogde datum van samenvoeging.') legt gemeenten vandaag al op om het fusievoorstel dat aan de Vlaamse regering wordt voorgelegd, te motiveren. De VVSG stelt voor om in die motivering twee belangrijke elementen op te nemen:

² 1.1.2019: Herstappe (83 inw.), Mesen (1.065 inw.), Spiere-Helkijn (2.049 inw.), Bever (2.159 inw.), Linkebeek (4.671 inw.), Drogenbos (5.689 inw.), Kraainem (13.730 inw.), Wezembeek-Oppeem (14.258 inw.), Wemmel (16.491 inw.), Sint-Genesius-Rode (18.387 inw.) en Ronse (26.479 inw.).

³ Het gaat om de politiezones Tongeren/Herstappe, AMOW (Asse, Merchtem, Opwijk en Wemmel), Pajottenland (Bever, Galmaarden, Gooik, Herne, Lennik en Pepingen), Mira (Anzegem, Avelgem, Spiere-Helkijn, Waregem en Zwevegem) en ARRO Ieper (Heuvelland, Ieper, Langemark-Poelkapelle, Mesen, Moorslede, Poperinge, Staden, Vleteren, Wervik en Zonnebeke)

- De fusie als instrument ter versterking van de gemeentelijke bestuurskracht⁴
- De territoriale afbakening van de fusie⁵

2.4.6 Fusiebonus

De VVSG is het niet eens met het voornemen van de Vlaamse overheid om de fusiebonus voor te behouden voor fusies die een bepaalde schaalgrootte (uitgedrukt in inwoners?) bereiken. Dat kan immers tot gevolg hebben dat potentieel sterke fusies van een aantal naburige kleine gemeenten niet doorgaan, terwijl elders misschien gezocht wordt naar een minder logische fusiepartner waarmee de fusie wel net boven het minimale inwoners uitkomt. Bovendien is deze minimale schaalgrootte strijdig met de vaststelling dat bestuurskracht niet correleert met het aantal inwoners.

Voor de VVSG bestaat de fusiebonus uit volgende elementen:

- Garanties dat de fusiegemeente qua algemene financiering niet benadeeld wordt in vergelijking met de situatie waarbij de fuserende gemeenten apart waren gebleven. Vandaag geldt die garantie alleen voor het Gemeentefonds. De VVSG stelt voor om de garantie uit te breiden naar andere algemene financieringsbronnen, zoals de nieuwe middelen voor open ruimte⁶ of de pensioenfinanciering. Daarnaast moet vermeden worden dat een fusie (belangrijke) nadelige financiële gevolgen heeft voor de algemene financiering van gemeenten die niet fuseren.⁷ Concreet impliceert dit dat de decreetgever bij een fusie van een gemeente die een voorafname geniet in het Gemeentefonds (centrumsteden, regionale steden en kustgemeenten) met een of meer gemeenten die geen voorafname genieten, extra middelen toevoegt aan het Gemeentefonds waardoor het effect op de andere gemeenten binnen de pot aan voorafnames geneutraliseerd wordt. Anders uitgedrukt: als een gemeente met een voorafname fuseert met een gemeente zonder voorafname, moet de fusiegemeente binnen het Gemeentefonds met het volledige nieuwe inwoneraantal meetellen voor de berekening van het Gemeentefonds.

⁴ In de motivatie zouden de gemeenten o.a. volgende elementen kunnen opnemen: Op welke manier willen ze hun bestuurskracht (financieel, intern organisatorisch, beleidsmatig, ...) door de fusie versterken? Werden ook alternatieven onderzocht (bv. interne maatregelen, meer en betere intergemeentelijke samenwerking, ambtelijke fusie), en zo ja, wat was hiervan het resultaat? Zijn er voldoende aanwijzingen dat de nieuwe gemeente voldoende duurzaam is, of is deze fusie mogelijk de opstap naar nog verdere samenvoegingen later?

⁵ In de motivatie zouden de gemeenten o.a. volgende elementen kunnen opnemen: Waarom werd specifiek voor deze fusiepartners gekozen (bv. traditie van samenwerking, socio-economische samenhang, beroep van de eigen inwoners op de centrumfuncties van de buurgemeente, ...)? Werden ook andere fusiepartners overwogen? Hoe past deze fusie binnen de regiovorming?

⁶ De centrumsteden krijgen geen middelen voor open ruimte, en bij de andere gemeenten die in het Gemeentefonds een voorafname genieten (regionale steden en kustgemeenten) zijn die middelen beperkt. Als één van die besturen fuseert met een 'gewone' gemeente, dreigt de fusiegemeente het geld voor open ruimte te verliezen of sterk beperkt te zien worden.

⁷ Zo kwam de fusiegemeente Deinze (met Deinze en Nevele) voor de verdeling van het Gemeentefonds met een veel groter aantal inwoners in de groep van regionale steden die een voorafname genieten. Dat is ten nadele van de andere regionale steden.

- Een schuldovername die voor besturen die geen of 'onvoldoende' schulden hebben wordt omgezet in een equivalent financieel voordeel.
- Een eenmalige schuldovername (of equivalent financieel voordeel) met als elementen:
 - Een schuldovername (of equivalent financieel voordeel) van 500 euro per inwoner, vermenigvuldigd met een factor die afhankelijk is van het aantal fuse-rende gemeenten:
 - Factor 1 bij een fusie van 2 gemeenten
 - Factor 1,5 bij een fusie van 3 gemeenten
 - Factor 2 bij een fusie van 4 gemeenten
 - Factor 2,5 bij een fusie van 5 gemeenten of meer
 - Aftrek van de schuldovername (of equivalent financieel voordeel) bij een eer-dere fusie

2.5 Uitnodiging tot verder debat over bestuurskracht en fusies

De VVSG steekt de Vlaamse regering uitdrukkelijk de hand uit om het debat over bestuurskracht en fusies verder aan te gaan. Het is immers belangrijk dat de er de voorgestelde maatregelen op een maximaal draagvlak kunnen rekenen.

Daarnaast vraagt de VVSG de Vlaamse overheid om ook haar deel van de bewaking en versterking van de lokale bestuurskracht op zich te nemen, aanvullend op de bestuurskrachtversterkende maatregelen die lokale besturen zelf nemen. Gemeentelijke bestuurskracht wordt immers ook in grote mate beïnvloed door de omgeving waarin de lokale besturen functioneren.

De VVSG denkt daarbij aan volgende elementen:

- Langetermijnzekerheid over financiële stromen. Die is er vandaag wel voor de algemene financiering (Gemeentefonds, ...), maar veel minder voor investeringssubsidies (rioleringen, schoolgebouwen, ...).
- Personeelsregels ontdoen van details en ruimte laten voor lokaal werkgeverschap.
- Veel meer afstemming op Vlaams niveau van alles wat richting lokale besturen wordt gestuurd, bv. op het vlak van IT-toepassingen.
- Een voorafgaande screening van Vlaamse regelgeving op de gevolgen voor de gemeentelijke bestuurskracht.
- Expliciete ondersteuning door de Vlaamse regering van bovenstaande principes in haar contacten met de federale overheid.